

15.16.8.1987

- TKP MK'nın 6 Eylül referandumuna ilişkin bildirisi
- TKP MK organı Atılım'ın 1 Ağustos sayısında yer alan Milahil Gerbaçev'un ~~ym~~ "Şu anda yeniden demokrasi okulundan geçiyoruz" başlıklı yazısı.
- Halkın Kürsüsü

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Cts - Pz.

15-16.8

HK bandı

Değerli dinleyiciler , bu yayınımda, önce TKP MK'nin ~~referan~~
6 Eylül referandum'u nu konu alan bildirisini sunacağız. Daha sonra
TKP MK organı Atılım'ın 1 Ağustos günlü sayısında yer alan "Mihail
Gorbaçov: Şu anda yeniden demokrasi okulundan geçiyoruz"
başlıklı yazıyı ~~xxxxxx~~ dinleyeceksiniz. Son olarak, sizlerden
gelen mektuplara yer verdiğimiz halkın kürsüsü'nü dinleyebilir-
siniz.

*

Bildiri: sph : Yavuz

Atılım sph. Yavuz
Yavuz

HK : Sinem
Yavuz

*

TKP'nin Sesi

Halkın Kürsüsü

1. müzik. (144) - (4dk)

2. müzik (203) - (4dk)

18.8.1987

28

Yeni

Halkın Kürsüsü

--- Merhaba D. dinleyiciler... (Bir dinleyici mektupları programında yine birlikteyiz. İlk mektubumuz ~~İşçi Gençlikten Savaşkandan Kitlese~~ Savaşım" imzasıyla geliyor. Dinleyicimiz mektubuna "Merhaba İşçi kardeşlerim" diye başlıyor. Ve ^{söyle} devam ediyor:

--- Kalekilit Fabrikası işçilerinin ~~sürdürmekte olduğu~~ ^{ine} greve yaptığı-
mız dayanışma ziyaretini anlatmak istiyorum. Metalurji İşkolunda Otomo-
bil İşkolunda Otomobil İş sendikasında örgütlü işçileriz. Elden geldi-
ğince grevlere dayanışma ziyareti yapıyor, aybaşında bağış ~~kampanya~~ top-
layıp grevlerin zaferle sonuçlanması için çalışıyoruz. Biliyoruz ki,
onlar başarıya ulaştığında bizim işverenimizde greve çıkmamızdan kor-
kacak. O zaman bizler, hak alma aracı olan grev silahımızı kullanmadan
haklarımızı alabiliriz. Grev silahımızı kullanmak zorunda kalmayız.

dale kolay başarıya ulaşabiliriz.

~~Señmeye sınıfı her grevin okul olduğunu unutmamalı.~~ Grevin ilk haftası otuz arkadaş ziyarete gitti. Sonraki hafta on kişi gittik. Nöbet değişimi için sıra bekleyen grevci işçileri şişecamın parkında bulduk. Sendikamız şubesi yönetim kurulu da oradaydı. Grev çadırları yasaktı. Ama işçiler yine kararlı ve inançlıydılar. Ziyaretler onların moral kaynağı oluyordu. "Greviniz nasıl gidiyor, iyimi siziz?" diye sorduğumda şöyle cevap aldım: " Sizler yanımızda oldukça ziyaretimize geldikçe bizler dayanırız. Hem dert edinecek bir durum yok. On yıllık arkadaşlarımız 45 bin ₺ lira maaş alıyor. Biz öyle de açız böyle de. İşveren düşünsün" Bunu söyleyen arkadaşın 45 yaşında. Sakakları kırlaşmış, avurtları çökmüş ama inancı, zafere olan inancı dimdik ayakta. Bizlere çay ısmarlıyorlar. Çay parasını biz veriyoruz. Nerede ise bize darılacaklar,

Biz greve çıkarsak çaylar sizden olur diyip işi tatlıya bağlıyoruz. Sohbetimizde, grevci işçilerden, on iki yıldır kalekilit'te çalışan 42 yaşlarındaki ^{ama,} ~~kakakakak~~ kamburu çıkmış olduğundan onbeşyaş yaşlı gözükken orta boylu, ~~kararlı ve inançlı~~ bir işçi arkadaş anlatıyor: "Hanımım, 'bey' dedi, 'onbeş gündür kıyma almadık. Grevde olduğunu biliyorum. Ama sen yine de 200 gr. bir kıyma alıver. Hiç olmazsa yemekte kokusu bulunsun. Peki hanım dedim. ~~Am~~ Kasaba gittim. Bir müşteri kadın '1 kg bonfile, 2kg. kemikli et, 1 kg. kıyma ver' diyor. Sırada beklerken düşündüm. Kilolarca et tartan kasaba 200 gr. kıyma istediğimi nasıl söylerim? Yapamadım. Hanım, 'hani kıyma' dediğinde, anlattım. 'Küçük kızını gönderelim' dedim. Sonra 200 gr. kıymayı kıza aldirdık. Bir gün de küçük kızımıza çorap alacağız. Çorabın en iyisi 1600 lira, kalitesizi ise 750 lira.

Kızım mutlaka iyisinden istiyor. Ablası da "kardeşim bak babamız grevde, çalışmıyor. Şimdi ucuzunu alalım" dedi. Ve kardeşini ikna etti.

Grevci arkadaş bunları anlatırken gözpınarları doldu taşı. ~~Sun~~ Solgun ~~yanak~~ yanaklarından ~~süzülüp~~ gözyaşları süzülüp aktı. Büyük kızının anlayışlı tutumu onu duygulandırmıştı. ~~Tabi bizler,~~ Tabi bizler, grevlerle ~~dayanışmayı~~ yükselteceğiz, yükseltmeliyiz. İşçiler ~~dayanışmadan~~ dayanışmadan güç alır.

---- Dinleyicimiz bunları yazıyor ve mektubunun sonunda "sevindirici bir haber " diyor ^{ve} ^{Sun} anlatıyor:

--- Türk-İş'e bağlı ~~bağımsız~~ bağımsız 18 sendika sürmekte olan grevlerle ~~ilgili~~ ~~ilgili~~ dayanışma bayrağını yükseltmek için eylem birliği kararı aldı. Ve dinleyicimiz ekliyor" bu dayanışma ve birliği genişletelim"

D. Dinleyiciler sözlerini burada aralayıp hep birlikte ~~dinleyim~~ dinleyim.
bur ~~tarhi~~ tarhi

— Müzik. — (144) (4 dk)

melotye (dan)

---D. dinleyiciler... dinleyicimiz Çağlayan Nehir mektubunu böyle bitiriyor. Ve biz hemen Gürsel Güner'in idam cezaları üzerine yazdığı mektubuna geçiyoruz. Gürsel Güner mektubunda *şöyle başlar:* "12 Eylül darbesinin ardından, sıkıyönetim yargıçları, sözde duruşmalarda kukla yargıç kararlarını açık-
~~xxx~~layarak yüzlerce kalem kırdılar. Onlarca yurtsever idam edildi. İdamların Türkiye'ye ne kazandırdığını soran Nokta dergisi muhabirinin sorusunu, sıkıyönetim eski ~~yx~~ yargıçlarından İsmet Aytuğ şöyle yanıtlıyor: "Hiç bir şey kazandırmadı!" diyor. ~~Ve şunları yazıyor dinleyicimiz:~~

Cuntanın idam kararları ve bu kararların yerine getirilmesi ~~xxxxxx~~ birer yargı olayı değil, politik tutuklamalardı ve bu yaklaşım şimdi ANAP hükümeti ve kukla parlamento eliyle sürdürülmektedir. TBMM Adalet Komisyonu önünde bekletilen ~~xxxxxxx~~ idam dosyalarındaki yurtseverler ~~xxxx~~ Evren-Özal *rejimi* ~~faşizmi~~ için birer rehinedir. Dosyalar şantaj olarak kullanılmaktadır. Nitekim , PKK'nin eylemleri bahane edilerek zindandaki

iki yurtsever idam edildi. Bu olay idamların politik niteliğini açıkça ortaya koyuyor. Öyle ki, idam kararlarının ve bu kararların yerine getirilmesinin bir hukuk olayı olmadığını, tamamen yönetimin uygulaması olduğunu ANAP'lı adalet komisyonu üyesi M. Uğur Enev de saklayamıyor. Nokta dergisinin konuyla ilgili sorusunu yanıtlarken diyor ki, "bir insanın hayatı politikacının hissiyatına bırakılmamalıdır. Biz komisyon üyesi olarak iki idam cezasını ~~mk~~ onayladık. O da tesadüftür. Çünkü Doğu Anadolu Bölgesinde o günlerde büyük olaylar patlak vermiş ve tesadüfen Türk askerlerimiz öldürülmüştür. Bu yüzden iki idam cezası Meclisin ekseriyeti tarafından onaylandı."

Öte yandan, politik kararlarla idama götürülen insanlar, yıllar sonra politik ortamın farklılanmasıyla övgü dolu sıfatlarla anılabiliyor. Yanlış kararlar kamuoyu ~~xxixx~~ vicdanını sızlatabiliyor. Tarih bunun sayısız örnekleriyle doludur.

Bugün Adalet Komisyonu önündeki dosyalardan birini ele alalım. Ahmet Erhan. Eyüp'te 1980 yılı öncesi bir MHP'liyi kasten öldürdüğü ileri sürül-
müş ve ceza giymiş. Oysa Ahmet'in bu cezayı almasına tek neden olayın
geçtiği semtte, solcu olarak, devrimci olarak tanınmış olmasıdır. Bu ne-
denle öldürülen MHP'linin yakınları, kendisini ihbar etmiştir. Aslında
Ahmet Erhan'ın olayla en küçük bir ilgisi yoktur. Benzer bir olay bir
kaç yıl önce yine olmuştur. Bir semtte cinayetle yargılanan bir devrim-
ci 4 yıl tutuklu kalıp idamla yargılanırken beraat ~~xxx~~ etmiştir. Beraatin
~~nedeni~~ nedeni ise, ~~olayın~~ olayın gerçek faillerinin yıllar sonra ~~bu~~
bir raslantı sonucu yakalanarak eylemlerini itiraf etmeleridir. Yani,
şimdi Ahmet'in de içerden kurtulup tahliye olması için gerçek suçu iş-
leyen bir gün tesadüfen eylemini ~~xxxx~~ itiraf etmesi gerekecek. Yoksa
Ahmet mi cezalandırılacak onun yerine?

Evren-Özal rejimi, idama mahkum edilerek rehine olarak görülen yurtseverlerin yakınlarını da acı içinde ölüme sürüklüyor, adeta infazlar yapıyor. Günün acısına dayanamayanlar oluyor. Geçtiğimiz yıl Dev-Sol davasından idamla yargılanan bir yurtseverin babası ~~kendi~~ kendisini asmadı mı Bahçelievlerde? Ya henüz hiç bir yerde yazılmayan, bilinmeyen şu olaya ne demeli? Acilciler davasının kararı açıklanıyor, TV'den 1983'te. İdamla cezalandırılanlar arasında Ali Cengiz Baysal da vardır. Haberi dinleyen Cengiz'in anası Mamak kapılarına varır. Oğluyla görüşmek ister, görüşemez. 40 yaşındaki ananın 22 sindeki oğlunun idamına kalbi dayanamaz. Sapasağlam kadın yığılır kalır. Mamak önlerinde. Cengiz anasını yitirir. Günler aylar geçer, Yargıtay Cengiz'in idam cezasını bozar. Ceza müebbetle çevrilir. Ne yazık ki, bu yargıtay hükmü, Cengiz'i anasına kavuşturmaya yetmez, yetemez. ~~Açık ki~~ Açık ki, ilk karar açıklanmasa her şey böyle gelişmeyecekti. Şimdi soralım. Cengiz'in anasının

katilleri kimlerdir? Evren-Özal rejiminin katil yüzü bağıırıyor. "Bizle-
riz" diye.

P ---D. dinleyiciler ^{üvsel} G. Güner mektubunu böyle bitiriyor. Sözümüze bir
müzikle ara ~~xx~~ vermek istiyoruz.

---- Müzik--- Analara kıymayın Efendiler (^{Na su})

D --- D. dinleyiciler... Sıra Kars'tan yazan dinleyicimizin mektubuna gel-
di. S. Sertel imzasıyla yazan dinleyicimiz bize "Mücadele" gazetesinde
çıkan Kars Devlet Hastahanesindeki keyfi uygulamaları anlatan iki haber
gönderiyor. Haberde Kars Devlet Hastahanesi Hariciye Servisi Doktoru
Akif Coşturoğlu'nun hastalarını ~~xx~~ özel ^{ammanhanesine} ~~muyahanesine~~ davet ettiği bildi-
riliyor. Ayrıca dinleyicimiz mektubunda bir ~~xxx~~ arkadaşının başına ge-
len olayı yazıyor. ^{ör şöyle olıyan.} ~~Şunları yazıyor~~ dinleyicimiz:

7 --- Komşum Lise 1'e giden çocuğunu ^{okulda} tahtayı göremediği için hastahaneye
götürür. * Öğleden önce hasta çok denilerek ~~xx~~ içeri alınmaz. Asker oldu-
ğunu sonradan öğrendiği hastabakıcı içerdeki doktorun emriyle bayan

arkadaşımı ve çocuğunu iter. Muayenehaneden çıkarır. Kapıyı hızla yüzlerine kapatır. Arkadaşım öğleden sonra izin alır, yeniden giderler hastahaneye. Saat 1'den 3'e kadar beklerler. Kapıdaki hastabakıcıdan doktorun yan odada olduğunu öğrenir. Belki de önemli bir işi vardır diyerek kapı aralığından yan ~~odaya~~ odaya bakar. Birara yıldırım hızıyla göz polikliğine girip çıkan doktor, bir başka doktor ve bir hemşireyle sohbet etmekte, çay içmektedir. İçeri girip ikaz etmeyi düşünür. Ama çocuğuna kasten yanlış numara verilir, yanlış bir şey söylenir korkusuyla doktoru uyaramaz. Saat 4 olur. Doktor Arif Ülkü Yener ~~odasına~~ odasına gelir ve çocuk içeri alınır. Çocuğun sandalyeye oturmasıyla kalkması bir olur. Doktor aceleyle reçeteyi çiziktirip çıkar. Bir gözüne 2, diğerine 1 numara miyop teşhisi konulmuştur çocuğun. Arkadaşım ikna olmamıştır. Sağa sola bakarken hastahanenin tam karşısında ~~Arif~~ Arif Ülkü Yener tabelasını görür. Yapılan davranışa, doktora sorduğu bir soruya neden

sonra yanıt verilmesine , hatta bir ara neden soru soruyorsun diye doktorun kızmasına sinirlendiği için, arkadaşım sorup soruşturur, bir başka göz doktorunun muayenehanesine götürür çocuğunu. Doktor orda değildir. Akşam saat 6.30-7 olmasına karşın doktorun yanında çalışan çocuk içeri ~~ak~~ alır onları, doktoru epeyce uzak olan evinden alıp getirir. Bu kez uzun uzun incelenir ~~xxxx~~ çocuğun gözleri, ayrıntılı bilgilerden sonra her iki gözde birer numaralı cam verilir. Göz gibi önemli bir organ için iki ayrı numara verilmiştir aynı gün. Üstelik ilk numaralar birbirinden farklıdır. Arkadaşım doktorların bu tutumunun özel muayenehanelerine müşteri çekmek için kasıtlı yapıldığını , şikayet edeceğini söyledi. Ne yaptığını bilmiyorum. Ama o bunları anlatırken ben ne yapacağımı biliyordum. Elimdeki iki haberle birlikte sizlere yazacaktım.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

İnformasyon olarak bilgi sonradan aktarıldı

① --- Evet d. dinleyiciler...S. Sertel, böyle diyor ve hemen kağıda kaleme

sarılıp bize yazıyor. Dinleyicimiz mektubuna ~~şu~~ söyle devam ediyor.

Y --- Bu ve buna benzer nice olayla yüzünden halkımız doktorlara ~~gün~~
~~güvenini~~ güvenini yitirdi. Hastahaneye gitmek hiç gitmemekten daha iyidir. Doktor bir ~~raslantı~~ raslantı sonucu doğru teşhis koyar umuduyla hastahanelere gidenler kapılarda bekliyor. Bizim için hastamızın iyileşmesi değil, iyileşmesi şaşırtıcı oluyor. Doktor ve hemşireler bizleri azarlayan , hakaret eden arada bir raslantıyla rahatsızlığımızı ortaya çıkaran kişiler oldu bizim için. Halkımızın büyük çoğunluğu parasızlık, ilgisizlik, yanlış teşhisler nedeniyle hastasını toprağa gönderiyor. Tek ineğini, koyununu satıp ölüm yatağındaki ana babasını, bir yakınına ilk ve son kez dokt ora götüreren insanlarımız var. Doktora soru sormak yasak. Hastahaneye ~~g~~ giden pekçok kişi hastalığının ne olduğunu ~~g~~ öğrenmeden eline tutuşturulan reçeteye buna da bin ~~şu~~ şükür diyerek ateş pahası ilaçları almaya koşuyor. Anti-biyotik yanında

vitaminde verseniz diyen memur, "fazla konuşma, doktor benim, yazmıyorum" diye azarlanıyor. Aslında önemli bir rahatsızlığı olan hastalara sinirsel rahatsızlık tanısı koyulabiliyor kentimizde. Bir organından rahatsızlık duyan hastaya turp gibisin denilebiliyor. Bu arada hastalık ilerliyor. Malını mülkünü satıp büyük kent yollarına düşen hasta sahibi hastasını yollarda, hastahane kapılarında , doktor muayenehanelerinde yitirip yanında bir cenazeyle dönebiliyor x evine. Kars'taki doktorların koyduğu hiç bir teşhis, yaptığı hiçbir uygulama büyük kent doktorlarınca beğenilmiyor. Bir zamanlar kentimizi, halkımızın sağlığını soyup soğana çeviren Budak Demiral'ın İsviçre'ye yerleşmesi örneğindeki gibi, kentimizdeki her doktor köşeyi dönüp, büyük kentlere yerleşiyor. Emegimiz, kızlarımızın, gençlerimizin bedenleri gibi sağlığımızda kararacı, cüzdanlara girecek parayız bizler.

Diğer kentlerde v ar mı bilmiyorum, buradaki hastahanelerin * kimi kliniklerinde hastabakıcı olarak askerler çalıştırılıyor. Daha önce leri hi ç bir eğitimden ~~geçmemişler~~ geçmemişler. ~~As~~ Asgari ücretle de olsa ~~ellerine~~ ellerine geçen paradan, askerliğe oranla daha rahat olan işten memnunlar. Hastahane personeli de herşeye başüstüne diyen bu kişilerden memnun olsa gerek. İşsizliğin büyük boyutlarda olduğu kentimizde bir kaç kişi için bile ~~ekmek~~ ekmek kapısı kapatılıyor böylelikler.

- P --- Kars Devlet hastahanesi ülkemizdeki yüzlerce hastahaneden sadece birisi. Dinleyicimiz bize örneklerle hastahanenin durumunu anlatıyor.
- 7 Ülkemizdeki sağlık sorununun ne boyutlara ~~ulaştığını~~ ulaştığının somut örnekleri (bu olaylar.



GH- Bir halkın kürsüsü programı daha burada sona erdi değerli dinle-
yiciler. Haftanın ikinci halkın kürsüsü programında buluşmak üzere
hoşçakalın.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

15-16/8/87

NEREDE BİR YOYDAŞ VARSA TKP ORADADIR

Bu programamızda önce TKP MK organı Atılım'ın Parti yaşamı sayfasında yer alan " Fransa'da canlı bir tartışma ve yenilikçi kadro potansiyeli" başlıklı yazıyı sunacağız, Daha sonra yine Atılım'da yer alan Ali Saim imzalı, " Devrimci solun çeşitlilik içinde birliği ve yaratıcı bir tartışmaya doğru" başlıklı dinleyebilirsiniz.

Müzik: Ara müzik

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

TKP MK Organı Atılım'ın
1 Ağustos günü sayısında
yer alan:

Kitle iletişim araçları ve sanatçı örgütlerinin sorumlularıyla toplantıda

Mihail Gorbacov: "ŞU ANDA YENİDEN DEMOKRASİ OKULUNDAN GEÇİYORUZ"

başlık
yazı
sunuyoruz:

SBKP MK'nin Ocak 1987 Plenumundan sonra olduğu gibi, Haziran 1987 Plenumundan sonra da SBKP MK'de kitle iletişim araçları ve sanatçı örgütlerinin sorumlularıyla bir toplantı yapıldı. SBKP MK genel Sekreteri Mihail Gorbacov tarafından "gelenek" olarak nitelendirilen toplantının amacı, parti ile bu kurumların "saatlerini yeniden ayarlamak"tı.

Toplantıda yaptığı konuşmada Mihail Gorbacov şu temel fikir üzerinde durdu: Milyonlar yenilenmenin mekanizmaları aracılığıyla harekete geçmiştir, o nedenle ~~çok~~ sorumluluk büyüktür; partinin rolü ile halkın temel ihtiyaçlarının karşılanması sorunu çok ~~büyük~~ büyük bir önem taşımaktadır; Ekim ~~devrimi~~ Devrimi'nin 70. yıldönümü yaklaşırken, her şey yerli yerine otur-tulmalıdır.

İdeolojik, politik, moral, ekonomik, hukuksal temelde yenilenmenin önkoşullarına ilişkin sorunlar ~~göz önüne~~ çözülüyor, pratik çalışmalar aşamasına, en sorumlu aşamaya geliniyor. "Şimdi" dedi Gorbacov, "herşey hayata geçirilmelidir. Bu milyonlarca ve milyonlarca insanın dev bir davaya katılması demektir. Bu, gerçek bir devrimdir-örneğin kafalarda, düşüncede, yaklaşımda. Bilindiği gibi Lenin, devrimlerle şaka yapılamayacağı ve yapılmaması gerektiği uyarısında bulunmuştur. İşi ele almış olduğumuz için, davanın büyük sorumluluğu ve bilinciyle yenilenme programımızın tespit ettiği ve oluşturduğu karar altına alınmış sorunların gerçekleştirilmesindeki gecikmeler, idam fermanı demektir"

Gorbacov ,yapıcı çalışmalar döneminde demokrasi açısından iki ~~önemli~~ noktaya değindi. Birincisi, tartışmaların nasıl yapılması gerektiği idi, ikincisi ise tartışmaların devam etmesiydi.

Tartışmaların nasıl ~~yapılacağına~~ yapılacağını ele alırken, SBKP MK genel

çekerken
yenilenme süreci için taşıdığı derin ~~kaygı~~ kaygıya ~~dikkat çekerek~~, SBKP
Genel Sekreteri, "Bir tek belirleyici güç vardır: Halk!" dedi. Halkın temel
ihtiyaçlarının karşılanması için MK'nin Haziran 1987 Plenumunda vurgulanan
noktaların gözden ~~geçirilmesi~~ kaçırılmaması gerektiğini belirten Gorbaçov
yenilenme sürecinde frenleyen herşeye dikkat edilmesi gerektiğinin üzerin-
de durdu. ~~Şu anda ülke kadrolara karşı genel bir saldırıya uğratılmamalıdır.~~
~~Herhangi bir durumda olursa olsun, halkın gereksinimlerini ve sıkıntılarını görme~~
~~girişimi, kadroların halkla ilişkileri, halkın gereksinimlerini ve sıkıntılarını görme~~
~~yeteneğini yitirmiş yöneticilerin değiştirildiğini hatırlatan Mihail~~
~~Gorbaçov, kadroların halkla ilişkileri, halkın gereksinimlerini ve sıkıntılarını görme~~
Gorbaçov böylesi bir yaklaşımın işleri yürüten kadrolara bir saygısızlık
anlamında asla yorumlanamayacağını da sözlerine ekledi.

En büyük, en değerli hazine olan Ekim Devrimi'nin 70.yıldönümü yaklaşırken,Devrimin yayınlarda ele alınma biçimlerinin düzeltilmesi gerektiği üzerinde duran Gorbacov,bu devrimin Sovyetler Birliğinde ve bütün dünyada yolaştığı süreçlere dikkat çekti.Bunların hiçbir şekilde tek yanlı, tek düze ele alınamayacağını vurguladı.Şöyle dedi:"Öyle düşünüyorum ki,biz hiçbir zaman 1937 ve 1938 yıllarında olanları affedemeyiz ve haklı olarak gösteremeyiz.Hiçbir zaman.Bunun sorumluluğunu, o zaman iktidarda olanlar taşıyor.Fakat bu,yoldaşlar,bugün sahip olduklarımızın,bu sınavlardan geçen partinin ve halkın gerçekleştirdiklerini küçültmez.Kayıplar önemliydi,büyüktü.1937-1938 yıllarının bize nelere malolduğunu ve bunların parti-deki kadrolara,aydınlara,askeri kadrolara nasıl bir darbe vurduğunu biliyoruz.Ama yine de biz ,sosyalizmde,bütün bunlara dayanmış,nazilerele savaşa girişmiş ve zafer kazanmış olan düzenimizde ne kadar devasa bir gücün saklı bulunduğunu görmekle yükümlüyüz.O nedenle,70.yıldönümümüzde,halkımızdan,onun tarihinden ve kahramanlıklarından övgüyle bahsetmek gerekir."

~~Toplantılar~~ Toplantıda Gorbaçov, yayınlar üzerine eleştiriler getirdi. Her konuda özellikle de yenilenme süreci konusunda yalnızca birkaç yazarın katkısıyla yetinilemeyeceğini belirtti. Çeşitli röportajları, en çok da mektupları büyük bir ilgiyle izlediğini belirten SBKP genel Sekreteri, kitle iletişim araçlarının Moskova'da

iletişim araclarının Moskova'da yaşayan yazarlara ağırlık vermelerini, ülkenin öteki bölgelerinde bulunan yazarlara ikincil bir rol biçmelerini antidemokratik bir tutum olarak nitelendirdi. Sürekli aynı dört-beş yazarla yetinmenin bir tür aşiret ilişkisini hatırlattığını belirten Gorbaçov, kitle iletişim araçlarında toplumun tümünün ve sosyalist çoğunluğun kendisini açıkça göstermesi için, yayınların daha fazla kişinin katkısına açılmakasını istedi. Ülkenin aydın potansiyelinden daha tam yararlanmak amacıyla her işin uzmanından katkı istemenin yararından söz etti.

Toplantıda yaptığı konuşmayı, SBKP'nin kitle iletişim araçlarına büyük bir değer biçtiğini belirterek bitiren Gorbaçov, şunları söyledi: "Tek ölçüt, yoldaşlar, daha fazla sosyalizm, daha fazla demokrasi olarak kalıyor. Yeni sorulara bütün yanıtlar, sosyalizm çerçevesinin dışında değil, içinde aranmalıdır. Halkımız sosyalizmi seçti. Parti halkın hizmetindedir. Halka hizmet etmek, kitle iletişim araçları ~~xxx~~ çalışanlarının büyük görevidir."

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARŞİVİ
TÜSTAV

Fransa'da canlı tartışma ve
yenilikçi kadro potansiyeli

Soru: Bundan bir süre önce, olağan eğitim toplantısı olarak örgütlenen, PB'nun genişletilmiş toplantısından sonra bir bakıma ilk parti içi tartışma toplantısı haline getirilen Fransa'daki parti toplantısının konuları neydi? Ne gibi sorunlar canlı tartışmalara neden oldu?

Yanıt: Toplantı yalnız parti üyeleriyle değil, fakat bir parti gurubunda görev alan sempatizanların da katılımıyla yapıldı. Yerel parti yönetimi çok iyi bir şekilde toplantıyı örgütlemişti, mükemmel çalışma koşulları hazırlamıştı.

Toplantının konusu gerçekte hayli geniş tutulmuştu. Çağdaş dünyadaki yeni gelişmeler, bunlara uluslararası komünist hareketin özellikle SBKP'nin yeni düşünce tarzıyla nasıl yaklaştığı, Sovyetler Birliğindeki perestroyka-glasnost sözcükleriyle anılan devrimci yenilenme süreci ve TKP'nin buna yaklaşımı, TİP-TKP birliği ve ortak geliştirilen yeni politik stratejinin teorik sorunları, nihayet parti yaşamında ortaya çıkan durgunluğu aşmada parti içi demokrasiyi genişletme sorunları, toplantının konusunu oluşturdu.

Hemen görülebileceği gibi, bu kadar karmaşık sorunu kısa bir sürede en verimli şekilde tartışmak adeta olanaksızdı. Bununla birlikte şunu belirtmeden geçmemeliyim! Fransa'nın en sıcak günlerini yaşadığı sırada, yoldaşlarımız (iki gurup halinde toplantıya katılmışlardı) bir hafta boyunca, günde en az sekiz saat, tartışmalara büyük bir aktiflikle katıldılar.

Konumuzun geniş bir yelpazeye yayılmış olması, gerçekte toplantının amacıyla uyumluydu. Çünkü bu toplantıda, önümüze koyduğumuz amaç, geleneksel türden bir eğitim çalışması yapmak, katılanlara

tartışmadan kimi parti kararlarını "özümsetmek" gibi, herhalde yaratıcı tartışmayla bağdaşmayan bir seminer yapmak değildi. Tam tersine. Biz önümüze, kadroların her türlü dogmatizmden, dar kalıpcılıktan, şematizmden, parti belgelerini düşünmeden kabul etme şeklindeki yanlış "militanlık" anlayışından, kısaca yenilenmenin önünde duran her türlü ideolojik, psikolojik, yöntemsel ve idafî yaklaşım ve alışkanlıklardan kurtulmaları ödevini koymuştuk.

Soru: Bu amaca ulaşılabildi mi?

Yanıt: Yoldaşlar genellikle toplantı sonrasında yaptıkları değerlendirmelerde eskiden farklı düşünme ve davranma zorunluluğunu dile getirdiler. Bununla birlikte herkes, henüz işin başında olduğumuzun bilincindeydi. Sanırım en iyi anlaşılan düşünce şu oldu: Parti içi yaşamda başlayan yenilenme süreci, yalnız bizim değil, tüm sol hareketimizin sıralarında çok uzun zamandır yerleşen "solculuk" hastalığına karşı gerçek bir savaşımdır, devrimci tarzda bu hastalığın yok etme hareketidir. Peki bu savaşım kime, kimlere karşıdır? Parti içindeki bir guruba mı, parti dışındaki şu ya da bu partiye, harekete karşı mı? Biz bu soruya hep birlikte şu yanıtı verdik: Hayır! Yenilenme ~~süreç~~, herbirimizin bilincine, düşünce ve davranma tarzına adeta sinmiş, bulaşmış olan dogmatizmden, alıntıları gerçek hayatın yerine geçirme anlayışından, dar çıkarları öne koyan sekterlikten kurtulma teori ve pratiğidir. Ve çok açık görülebilir ki, yenilenme süreci, her şey bir yana her komünistin son derecede büyük bilimsel, pratik ve ahlâkî bireysel çabalarını arttırmasına, olağanüstü bir iç hesaplaşmadan geçerek dünyaya özgür bir komünist-insan olarak ve en özgür, en eleştirici düşünce yöntemiyle, Marksist diyalektikle bakmasına bağlı olarak ilerleyecektir.

Yenilenme, bazı belgelerin lâf olsun diye okunup, ezberlenmesi ile bağdaşmaz. Burada devrimci ruh gereklidir. Gerçekten korkmamak

gereklidir. Bu, gerçeği değiştirmenin başlangıcıdır. İnsanın kendi kendisini özgürce değiştirmesi, dünyayı değiştirme yolunda atılmış, en büyük, en değerli devrimci adımdır. Devrimin hazırlığının da, devrimin kendisinin de ve devrimden sonra süre giden devrimci tüm sosyalist dönüşümlerin de merkezinde insan vardır ve bu insan bugünden ortaya çıkabilen, devrimci sürecin ilk filizidir.

Yoldaşlar, şu sonuca sanırım vardılar: Bırakalım birbirimize akıl hocalığı etmeyi, birbirimizi yenilemeye kalkışmayı... Her komünist kendisinde ileriye doğru adım atabilecek gücü bulacaktır. Bunun ortamını aralıksız genişletilecek olan parti içi demokrasi sağlayacak, ileriye doğru atılan adımların ölçütü ise, her komünistin "yenilenme" üzerine sözleri değil, pratiği, yığınlara daha fazla bağlanma, bağlaşıp güçlerle daha iyi ilişkiler kurma yeteneği olacaktır.

Soru: Tekrar başa dönelim. Ne gibi sorular canlı tartışmalara neden oluyor?

Yanıt: Burada somut olarak tek tek tartışmalara neden olan sorunları saymak doğru olmayacaktır. Şundan dolayı. Böyle bir liste, diğer parti örgütlerinin tartışmalarını sınırlandırabilir, dikkatler bu listeye yönelebilir. Bırakalım, her örgüt kendi somut durumu ile bağlı olarak, tartışmalı sorunların listesini özgürce genişletsin. Deney biriksinsin. Bundan sonra tüm bu soruları hep birlikte ele alalım.

Bununla birlikte genel olarak şu yanıtı vermek mümkündür: Sık sık kadrolarımızla ilgili değerlendirme yapılırken, onların ideolojik düzeylerinin düşüklüğünden söz edilir. Bu elbette doğrudur. Eksikliği şurada: Kadroları değerlendirenlerin de ideolojik düzeyi tartışmalıdır. Herkesin öğrenmeğe ihtiyacı vardır. Ve Fransa'daki toplantı, parti üyelerimizin bütün yeni sorunlara, gelişmelere büyük bir ilgi duyduğunu kanıtlamakla kalmadı, onların yenilenme sürecinde, sanılandan da fazla sürükleyici, öncü nitelikler taşıdığını da gösterdi. Bilinmeyen her yen

yol risklidir, hata yapmak olasıdır. Fakat Fransa'daki yenilikçi kadro potansiyelini gördükten sonra, başarıya olan inancımız artmıştır.

Biz toplantıya katılanlar, onbeş gün boyunca, yalnız komünistler olarak değil, çok iyi dostlar olarak kaynaştık. Bu birlik yenilenme sürecinin en temel enerji kaynağıdır.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

— TKP'nin Sesi

16.8.1987

Kürtçe:

Ahmet

Konu: Bölge valiliği, mektup, ~~1987~~.

Mucik = asılı 20. dk.

Guhdarên delal, evaya dibe mehek ku qasê rêbirînaleşkerî hatiye rakirin. Lê bi eslê xwe em hemû dîzanan ku bi rakirina rêbirînaleşkerî zordestî, zorkarî û operasyonên ser gelê Kurdî nesekînin, çepê viya hin ji zêde bûn. Rejîma Evren-Ozal qasê rêbirînaleşkerî rakirî, lê hema di şûna rêbirînaleşkerî da halê nehînitî filan kirin û ~~8~~ valiyekî hêramî saz kirin 8 bajarên Kurdistanê Tîrkiyê bi valiyê hêramî ve girêdan. Niha li Diyarbekir, Mêrdîn, Elezîzî, Sêert, Heqqarî, Van, Bingol û li Dersimê valiyê hêramî bi destê valiyê hêramî operasyonên qirkirîne didoman, ~~Di xêrê~~ Bî hezaran, qomando, polês, leşker, timên kuştîne û paraskarên gund li hemû gund û bajarên Kurdistanê Tîrkiyê, li hemû dest, neval û çiyayên Kurdistanê Tîrkiyê operasyonên bixwin didominin.

Roj bî roj her ki diçe hin ji zêde xwina keç û xortên me,xwina gundiyên me,xwina gelê me tê rijandin.

Erê,rêbırınaleşkeri rabû,lê belê di jiyana gelê Kurd da tu tîşteke baş nebû,di rewşa gelê Kurd da tu tîşteke ne zivviri aliyê baş bûnê.Yên ku guheri tenê kincên zordestan bû.Dî dema rêbırınaleşkeri da paşayên leşkeri li ser gelê Kurd operasyonên ~~kîrîkîrî~~qirkirînê dajotin.Niha ji paşayê sivil,waliyê ~~super~~ bî gotina rojnamên rojinê waliyê super li ser gelê Kurd operasyonên kirkirînê didomine.Niha fermanên hin ji mezin di destê waliyê hêramî da ne.Niha Qolordiyana heftan,mit,bî dehhezaran leşker û komando,polês,timên kuştinê û paraskarên gund di binê fermana waliyê hêramî da li Diyarbekirê,Mêrdînê,Elezizê,Sêertê,Heqqariyê li Dersimê,Vanê û Bingolê operasyonên bixwin didominin.

Rejima zordest hemû van operasyonên bixwin ji têr nabine. Niha ji nuhve qolordiyek taybet ya ku ji 25 hezar leşkerên taybet pêktê sazûike. Hejmara timên kuştinê hin ji zêde dike. Bî vi awayî dixwaze li Kurdistanê Tirkîyê kevîr li ser kevîr nemîne.

Armanca rejima Evren-Ozal eşkeraye. Ew dixwazîn hemû heqên netewiyê demokratîk yê gelê Kurd bi xwinê bîperçîqîn. Dîxwazîn gelê Kurd ji holê rakîn. Ji vê sedemêji li alîki zordestî, zorkarî, girtin, êşkence kuştin tu car kêr nabîn. Li aliyê din rejim planên reş û tari çêdike ku bi milyonan gundîyên Kurd bi darê zorê baje bajarên rojava.

Bêlê guhdarên delal, rejima xwinmîj li alîki ~~xxxxxx~~ hemû vî zîlm û zordestiyê li gelê Kurd dike, li aliyê din ji bê fedî, bê şerm dibêje "Li Tirkîyê demokrasi heye", "Mafên mirovî heye".

M. A. A.

Lê êdî roj bi roj, her ku diçe hin ji baş derdikeve rastê ku li Tirkîyê demokrasi tune û heta ku hemû heqên netewiyê demokratîk yê gelê Kurd neyên naskirin Tirkîye tu car nikare derbasê demokrasiyê bibe. Îro Wê rastiye iro êdî hêzên hin ji fireh dibin.

~~Le belê~~ ^{Gelê} ji bo ku hemû heqên netewiyê demokratîk yê gelê Kurd werin naskirin, ji bo ku qomandoyên taybet, timên kuştinê û hemû hêzên zordest yê ku li ser gelê Kurd zordestiyê dikin ji Kurdistanê Tirkîyê şûnda werin kişandin, ji bo ku halê nehîti were rakirin, paraskarên gund werin belakirin îcab dîke ku tu kesek bê deng nemîne.

Xebatkarno, gundinn, demokratno, şoreşgero, hemû gelê Kurd û Tirkî! ji bo ku operasyonên qirkirinê yê ser gelê Kurd werin sekinandin, ji bo ku gelê Kurd bigihêje hemû heqên xweyê netewiyê demokratîk dengê xwe bilindkin.

Munîh: Ax lê lê herinê

Muzik:

Xwişk û birayên delal, guhdarên hêja, hevaleki me bi navê Xîdo ji Danîmerqeyê ji me ra nameyek bi zimanê Kurdî şandiye. Heval Xîdo di nama xwe da li ser veşemên meyê Kurdî sekiniye û li ser veşemên meyê Kurdî hinek rexneyên xwe anîne ziman. Heval Xîdo di nama xwe da wûsa dibêje:

20 Deqîqe ji bo veşanê Kurdî denek kûrt e. Bi du kîlam û nûçeyan program xilas dibe.

Gotina heval Xîdo raste. Heja niha gelek guhdarên me ji li ser vê rastiyên sekînin. Me ji gelek caran bersiva pirsên wûsa dan. Çi heyf ku niha imkanên me tunene ku em veşemê xweyê bîzimanê Kurdî zêde bikin, yan ji her roj bi zimanê Kurdî veşem bikin. Ger ku imkanên me dest bîdin emê veşemên xweyê bi zimanê Kurdî zêde bikin.

Heval Xîdo di nama xwe da dibêje ku heta niha min qet programên

çandi nebihist. Çima hûn programên çandi ^çnakîn.?

~~Çarxku~~Yên ku tîm û tîm veşemên meyê Kurdî guhdarî dîkin, dîzanî
ku em car carna li ser huner, çand û edebiyatan Kurdî veşeman dîkin. Lê
dîsa eşkereye ku ew jî pîr hindik e. Lewra huner, çand û edebiyat ~~me~~
Kurdan jî her aliyî da dî bin êrişên herî giran da ye. Jî vê sedemê
parastina huner, çand, edebiyat û hebûna gelê Kurd vezîfeyek herî girîng e.
Ew kara karê me hemûyan em jî bo viya çî jî destê me were ~~emê~~ bîkin.
tê em dîkin û emê bîkin jî. Lê em hêvîdarî ku hemû guhdarên me jî
çî jî destê wan were bîkin, me bi name nehêlin.

Erê guhdarên delal, hevalê meyê Xîdo dî nama xwe da wekî dîn jî
wûsa dibêje. Hûn bê Şivan dengbêjan nasnakîn, Mala we ava be ~~ma~~ bê Şivan
dengbêj ^{hî hozanên} ~~û~~ Kurdan tune ne? Û heval Xîdo/ ^{navê} gelek dengbêj ^{hî hozanên} ~~ek~~ ^ê Kurd rêz dîke.

Belê guhdarên delal, em ji gazi hemû welatparêz, demokrat, pêşverû û
 şoreşgerên Kurd dikin. ~~Kaset, pîlak, rojname, kovar~~ Kaset û pîlakên dengbêj
 û hozanên Kurd ^{jen ku hun dixwazin di lalyan me de guhdar} bişînin navnişana meya Îsveçê,ango Swedê. Em hêvidarin ku
 hemû guhdarên me ji me ra pîlak û kasetên Kurdî li ser navnişana meya
 Îsveçê birê bikin.

Erê xwişk û birayên delal, guhdarên hêja, em ji we hemûyan pîlak,
 kaset, rojname, kovar û nameyên Kurdî daxwez dikin û em dixwazin ji bo
 heval Xîdo ji stranekê pêşkeşi we bikin. Baran distrê, were were ez bêkesim

Muzik: 4 dk

Muzik:

Xwişk û bîrayên delal, guhdarên hêja hevalê meyê Dîlxweş Servan
 helbestek hevaleki xwe ^{gêrtava} Rojen Barîs ji me ra şandiye. Em dîxwazin
 helbesta han pêşkeşi we bikin.

Çiroka Me

Hatın

şeve-reş bû

û şevêk tari

wek kuliyên berfê ji ezman

-mîna rîsasê giran û mîna rîsasê sar-

bî lezek dijvar

mîrîn dîbarî

Em çıl mal bûn dı gund de

çıl mal

Bav, bıra, dê, xwişk, ap, xal

xalti û met

bapir û nevi

gışk

mina xelekên rêzilê

Em hişk, em hişk

bı hev ve bûn

Û em

heft roji û heftê sali...

hatin

dı beyaniya derewin de

ne hiştin ku zeraqê rojê

dı kûreya xwe ya germin de

bıqijile.

Ne hiştin stranên keçên xamam

bı bûkani binizile ~~ix~~

lı cobaran.

Û hûn zanın?

Ne hiştın ku sûtalên heft salî

jî nîha pê de hêlekanên xwe çêkin
û hela bîn

lî gulyê daran.

Hatîn

bî rext û tîfîng û mitralyoz bûn

Hatîn

bêpar bûn jî dîlovani,

jî aliyê mehrebani ve

pîştîxûz bûn.

Em çil mal

bav û dê

xwişk û bîra

ap û xal

em gîş

kal û sûtal

kırın kadına kayê

dı mızgeftê de

Şev bû

şeve-reş bû
zımanên pêtûn pîrçiquli

dıqelaştın kezeba şevê

û dıbıraştın dılê wi

dianin xwarê

Dı serê nîkulê singûyan da

gurçık dıpirpîtın hevalno!

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI